

Naturglede i barnehagen

«Hvilke erfaringer har pedagogiske ledere med å tilrettelegge for naturglede i barnehagen?»

Julie Margrethe Vansvik

Kandidatnummer: 4

Bacheloroppgave

BNBAC3900 - Bærekraftig pedagogikk i barnehagens utemiljø

Trondheim, april 2023

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Etter 3 år på Dronning Mauds Minne Høgskole er tiden inne for å levere bacheloroppgaven, som er med på å markere slutten av barnehagelærerutdanningen. Jeg har valgt å skrive om temaet naturglede i barnehagen i denne bacheloroppgaven, med hensikten om å skape en bevisstgjøring om hvilke betydninger det har for menneskets psykiske og fysiske helse ved å erfare gode naturopplevelser.

Det å ha skrevet bacheloroppgaven har vært intensiv og lærerik, og nå når den er ferdigstilt, kjenner jeg på en stolthet og eierskap over oppgaven. Jeg vil rette en takknemlighet til alle informanter som har stilt til intervju i forbindelse med bacheloroppgaven min, og delt sine inspirerende refleksjoner og erfaringer tilknyttet temaet. Jeg ønsker også å takke mine bachelorveiledere Karin Oddbjørg Kippe og Vegar Bones, som har bidratt til inspirerende samtaler og gitt tilbakemeldinger som har veiledet meg i riktig retning i bachelorprosessen. Jeg vil rette en takknemlighet til mine medstudenter, venner og familie som har vært gode støttespillere og gitt oppmuntring ved behov i skriveprosessen. Til sist ønsker jeg å takke tidligere praksislærere og faglærere som har bidratt til min dannelsesprosess som barnehagelærer.

*«Hvis du haster deg gjennom livet,
ser du kanskje målet i det fjerne,
men ikke blomstene langs veien».*

(Bagøien, 2003, s.99)

Innholdsfortegnelse

Forord	1
1.0 Innledning.....	3
1.1 Bakgrunn for valg av tema	3
1.2 Valg av problemstilling	4
1.3 Oppgavens disposisjon	4
2.0 Teori	5
2.1 Friluftsliv og uteliv i barnehagen.....	5
2.1.1 Naturglede.....	6
2.1.2 Det rolige og spennende friluftslivet.....	7
2.1.3 Barns basisferdigheter i friluftslivet.....	8
2.2 Barns medvirkning	8
2.3 Dynamisk planleggingsmodell	9
3.0 Metode.....	11
3.1 Valg av metode	11
3.2 Utvalg av informanter.....	11
3.3 Utforming av intervjuguide	12
3.4 Gjennomføring av intervju	13
3.5 Analysearbeid	14
3.6 Etske retningslinjer.....	15
3.7 Metodekritikk	15
4.0 Funn og drøfting.....	17
4.1 Relasjonsbygging.....	17
4.2 Å gå der barna viser veg	18
4.3 Å se mulighetene	20
4.4 Et variert friluftsliv	22
4.5 Å følge naturens forandringer.....	24
4.6 Å så noen frø.....	26
5.0 Oppsummering og avslutning	29
Referanseliste	31
Vedlegg	33
Samtykkeskjema og informasjonsskriv	33
Intervjuguide til informanter	36

Antall ord: 10778

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

I denne bacheloroppgaven er formålet å løfte opp temaet *naturglede* i barnehagen, hvor jeg skal undersøke hvilke erfaringer pedagogiske ledere har med å tilrettelegge for at barn kan oppleve naturglede i barnehagen. Naturglede kan ses i tilknytning til rammeplanens føringer om at personalet skal gi barnehagebarn mulighet til å erfare rike variasjoner av naturopplevelser, og det å oppleve naturen som en allsidig arena for lek, undring, utforskning og læring (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.53).

Det er flere faktorer som har hatt en påvirkning på mitt valg av temaet naturglede for bacheloroppgaven. Selv har jeg en forkjærlighet for naturen ved at jeg hadde omsorgspersoner som aktivt brukte naturen og opplevde en ekte glede ved å være i naturmiljø, som har preget mine naturverdier, hvordan jeg bruker naturen og dens betydning for meg den dag i dag.

Helsedirektoratet (2022) viser til at det er en økende trend blant barn og unges skjermtid og stillesitting, som tilsier at det kan ha en medvirkende faktor for barn og unges fysiske og psykiske helseplager. Dragland (2018, s.143) beskriver dagens samfunn som i stor grad preges av materialisme, status, utseende og poengjag, hvor det stilles mange krav til enkeltindividet. Tidligere var menneskene mer ute i naturmiljø, og nå flyttes vi mer inn til byene, og bort fra naturen. Louv (2008) bekymret seg over de konsekvensene som ville oppstå dersom mennesker blir mindre og mindre i kontakt med naturomgivelser, og innførte begrepet «Nature-Deficit Disorder» (Lehn & Sivertsen, 2022, s.36). Louv mente at fravær av naturkontakt vil resultere i en økning av fysiske og psykiske helseplager, i forståelsen om at individet blir mer utsatt for overvekt, konsentrasjonsvansker, depresjon og stress.

Barndomsforskeren Tim Gill hevder at barns jevnlig kontakt med naturen kan forstås som en del av en balansert diett av barndomsopplevelser (Dragland, 2018, s.52).

I rapporten fra det nordiske miljøprosjektet *Friluftsliv og psykisk helse*, kommer det fram at aktiviteter i naturmiljø utløser positive effektkjeder både allsidig og helhetlig for menneskers helse (Miljøverndepartementet, 2009, s.52). Videre i rapporten forklares helseeffektene som omhandler både enkeltindividets egen oppfatning av helse, men også hvordan det er målbart når det gjelder neurotransmitterbalanse, endorfiner, dopamin- og serotoninnivå. Med andre ord utløses det gledes hormoner som fremmer velbehag, økt oppmerksomhet og demping av angst ved naturkontakt.

I denne bacheloroppgaven er mitt formål å belyse betydningen av naturkontakt i et her- og nå perspektiv for barn, men også i et samfunnsperspektiv i lys av folkehelse og livsmestring.

1.2 Valg av problemstilling

Dragland (2018, s.15) hevder at «en bør legge vekt ved egenverdiene i friluftslivet, så kommer nytteverdiene – som helseeffekter – som en bonus». I formuleringen av problemstillingen ønsket jeg å vektlegge barneperspektivet i lys av barns trivsel, opplevelsesverden og egenverdi ved erfaringer i og med naturen, med den tanken om de allsidige nytteverdiene som vil komme som en bonus.

For å undersøke hvordan pedagogiske ledere arbeider med temaet naturglede i barnehagen, blir min problemstilling dermed:

«Hvilke erfaringer har pedagogiske ledere med å tilrettelegge for naturglede i barnehagen?»

1.3 Oppgavens disposisjon

Denne bacheloroppgaven har som hensikt å undersøke hvordan pedagogiske ledere arbeider med å tilrettelegge for å gi barn mulighet til å oppleve naturglede i barnehagen. Oppgaven er strukturert med kapitler og delkapitler for å gjøre det lettleselig og oversiktlig:

- Kapittel 1 inneholder bakgrunn for valg av tema og problemstilling for bacheloroppgaven.
- Kapittel 2 inneholder et utvalg av teoretiske perspektiver om friluftsliv og uteliv i barnehagen, naturglede, det rolige og spennende friluftslivet, basisferdigheter i friluftslivet, barns medvirkning og dynamisk planleggingsmodell.
- Kapittel 3 inneholder en beskrivelse av valgt metode, analyseprosess, etiske retningslinjer og metodekritikk. Jeg har brukt kvalitative intervju som forskningsmetode for prosjektet. Ved bearbeiding og analysering av datamaterialet har jeg valgt en tematisk tilnærming for å innhente relevant datamateriale for problemstillingen.
- Kapittel 4 inneholder funn fra datamaterialene og drøfting i lys av presentert teori.
- Kapittel 5 inneholder avslutning og oppsummering av forskningsprosjektet, samt svar på problemstillingen.

2.0 Teori

2.1 Friluftsliv og uteliv i barnehagen

Rammeplanen viser til at barnehagepersonalet skal arbeide for at «barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.52). Rammeplanen viser vider til at personalet skal arbeide for at alle barn får gode opplevelser med friluftsliv i barnehagen, året rundt. For at et utemiljø kan beskrives som et naturmiljø, vektlegger Neegaard (2013c, s.55) noen sentrale kriterier:

- Område med planter, busker og trær som hovedsakelig ikke er foredlet
- Område med muligheter for å få se og oppleve dyre- og fugleliv
- Terreng som ikke er konstruert eller vesentlig opparbeidet

I barnehagesammenheng kan kriterier for natur og friluftsliv variere ut fra barnas alder, erfaringsgrunnlag og tidligere opplevelser, og Neegaard (2013c, s.55) viser til at økt alder og erfaring resulterer i økning av naturrepertoar og kreativ utfoldelse. Barn i naturmiljø kan bli sett i et perspektiv preget av *egenverdi* eller *nytteverdi*. For å skille mellom egenverdi og nytteverdi i friluftslivet, kan en skille mellom *friluftsliv* og *uteliv* i barnehagesammenheng (Neegaard, 2013a, s.11). Friluftsliv i barnehagen omhandler å vektlegge selve egenverdien ved opphold, opplevelser og aktiviteter i naturmiljø, mens uteliv består av de pedagogiske argumentasjoner for de nytteverdiene av å være i naturmiljø (Neegaard, 2013b, s.74-75). Utelivet er pedagogisk bruk av naturmiljø, hvor naturen er et middel for å nå et mål eller at det skal resultere i et utbytte (Neegaard, 2013b, s.76). I det pedagogiske friluftslivet utnyttes naturens og friluftslivets kvaliteter som et pedagogisk virkemiddel, som eksempelvis kan være å styrke motoriske ferdigheter (Neegaard, 2013b, s.71).

Neegaard (2013b, s.78) viser til at lek, konkrete og spontane erfaringer barn får i naturmiljø er preget av selve egenverdien ved friluftslivet. Ifølge Neegaard (2013a, s.21) er barns friluftsliv preget i stor grad av lek i naturmiljø, ved at naturen tilbyr barn fri utfoldelse og mangfold av lekmuligheter. (Lehn, 2019, s.104) viser til at leken er barns uttrykksform, noe som har en direkte virkning på barns utvikling og livskvalitet. Barn leker for å leke, da det er noe som gjør livet gladere og gir dem livsglede (Lehn, 2019, s.94). Leken gir barn en opplevelse av glede, fryd, spenning, drama, mestring og er i seg selv et mål for barn (Nes, 2018, s.375).

2.1.1 Naturglede

Begrepet *naturglede* kan være overførbart i definisjonen om turglede, som ligger i å vektlegge egenverdiene ved opphold i naturmiljø i form av naturopplevelser og gode følelser (Lundhaug & Neegaard, 2013, s.98). Et barn som får erfaringer med varierte naturmiljø og naturopplevelser, gir et godt grunnlag for barns dannelsesprosess, som forklares ved at barn får kjent på et mangfold av følelser som spenning, nederlag, glede og frykt, som videre gir verdifulle erfaringer og setter livet i perspektiver (Neegaard, 2013a, s.22).

Karlsen (2015, s.28) presenterer et syn på naturen som har en iboende egenverdi, og hvordan *estetikk, etikk og kropp* i møte med naturen kan bidra til menneskers dannelsesprosess. I forståelsen av en dannelsesprosess i natur, er de estetiske, etiske og kroppslige erfaringene vevd sammen, og danner et erfarings- og opplevelsesgrunnlag. En viktig faktor for at naturen blir en del av en dannelsesprosess, forutsetter å være i et samspill med andre mennesker i naturmiljø (Karlsen, 2015, s.34). *Estetisk danning i natur* omhandler ideen om de estetiske kvalitetene naturen har av oppbygning og funksjonalitet (Karlsen, 2015, s.29). En kan skille mellom to estetiske grunnerfaringer: erfaringer om noe som er *vakkert* og erfaringer om noe som er *sublimt* (Karlsen, 2015, s.28). Opplevelsen av noe som er vakkert, kan appelleres til harmoni og velbehag i naturen, mens de sublimme opplevelsene erfares ved naturen som utfordrer og overvelder. Vår oppmerksomhet, tidligere erfaringer av naturmiljø og sinnsstemning forklarer Karlsen videre om faktorer som påvirker den estetiske dannelsesprosessen.

Etisk danning i natur forklarer Karlsen (2015, s.31) om å fremme en holdning basert på å tenke og handle bærekraftig, vise respekt for naturen og dens påvirkning på menneskets atferd i naturmiljø. Den etiske dannelsesprosessen bygger på et syn om å verdsette naturens egenverdi, å ha respekt for den og ønske om å bevare den. Å skape bevisstgjøringer om å gjøre rette moralske handlinger i ulike situasjoner kan styrke den etiske dannelsesprosessen (Karlsen, 2015, s.27). *Kroppslig danning i natur* omhandler å erfare å mestre uforutsette situasjoner i naturmiljø som resulterer i utvikling, selv-danning og styrker robusthet på andre områder i livet (Karlsen, 2015, s.33). Bevegelse og fysisk aktivitet er en nødvendighet for barns utvikling og vekst, samtidig som det er en kilde til glede og positive mestringsopplevelser (Bjørge, 2019, s.163-164). Merleau-Ponty (1962) presenterte et kroppsfenomenologisk perspektiv på hvordan mennesket erverver kunnskap og forståelse av sin omverden gjennom bevegelse og kroppslige sanseopplevelser (Bjørge, 2019, s.164). Barns opplevelsesverden kan forstås på barns forsøk om å se etter sammenhenger og skape

mening i det som skjer (Bagøien, 2003, s.81). Bevegelsesglede er et begrep Bjørgen (2019, s.165) presenter om at bevegelse er en uttrykksform som kommer av en indre lyst, meningsskaping og er et «her-og-nå» fenomen for barn.

2.1.2 Det rolige og spennende friluftslivet

Rammeplanen fremhever personalets ansvar for å tilrettelegge for å gi barn mangfoldige naturopplevelser, og bruke naturen som arena for lek, undring, utforskning og læring (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.53). Et rikt naturmiljø kan by på et mangfold av sanseinntrykk, øker mulighetene for at ethvert barn engasjeres i noe det de opplever som utfordrer, aktiviserer og interesserer (Neegaard, 2013a, s.21). Rolige og spennende situasjoner i naturmiljø bidrar til å stimulere barns sanseopplevelser, og barns sanseopplevelser i kontakt med naturmiljø er selve kjernen i barns friluftsliv.

Det rolige friluftsliv forklarer Neegaard (2013a, s.22) som aktiviteter preget av lek, ro og konsentrasjon, hvor det kreves minimalistisk av kompetanse eller utstyr. Neegaard fremmer viktigheten av at barns mulighet til å være i fred eller å kunne konsentrere seg om eksempelvis noe det har oppdaget eller øve seg på en ferdighet, for å kunne oppleve det rolige friluftslivet. Det rolige friluftsliv kan knyttes til et tradisjonelt- og høstningsbasert friluftsliv (Neegaard, 2013c, s.69). *Det tradisjonelle friluftslivet* preges av et enkelt og lett tilgjengelig friluftsliv hvor naturopplevelser, enkle ferdigheter, opphold og lek i naturmiljø står sentralt. Neegaard (2013b, s.79) legger til at stedstilknytning kan være en egenverdi for barn i naturmiljø, hvor de får en opplevelse av glede, omsorg og ansvar for et sted. *Det høstningsbaserte friluftslivet* knytter Neegaard (2013c, s.70-71) opp mot det å høste av naturens ressurser som er tilgjengelig i barnehageområdet, som eksempelvis kan være høsting av bær, sopp og nøtter til eget forbruk. *Det spennende friluftsliv* definerer Neegaard (2013a, s.26) som et friluftsliv preget av aktivitet, utfordringer, spenning og mestring står sentralt, hvor kravet til utstyr, ferdigheter og kunnskap er større. Barns frie, viltre og risikopregede lek i natur er sentrale faktorer ved det spennende friluftsliv for barn, som eksempelvis kan være klatring i trær, aking og bevegelse i utfordrende terreng.

Å erfare kontrastene ved det rolige og spennende friluftslivet er en nødvendighet for mennesket, i forklaringen om det å kjenne på livets ytterpunkter som gir muligheter til å kunne vokse som menneske (Neegaard, 2013a, s.21).

2.1.3 Barns basisferdigheter i friluftslivet

Barn som har opparbeidet seg gode basisferdigheter i naturmiljø, vil ha bedre forutsetninger for å kunne trives bedre, lære og erfare mer på tur (Neegaard, 2013a, s.19). Neegaard presenterer tre kategorier innen basisferdigheter for barn: *harde basisferdigheter*, *myke basisferdigheter* og *sosiale basisferdigheter*. Neegaard forklarer videre omfanget av *harde basisferdigheter* som konkrete ferdigheter som enkelt kan vurderes ut fra barnets gjennomførelse og mestring av en oppgave eller aktivitet. Oppgaver eller aktiviteter som Neegaard viser til er eksempelvis spikking, påkledning, bæring av sekk, håndtering av termos og matpakke, og ferdsel i ulendt terreng uten å falle.

Myke basisferdigheter blir forklart om barns tolkning og bruk av miljøets muligheter, som kan være noe vanskeligere å vurdere eller observere (Neegaard, 2013a, s.19). Neegaard refererer til begrepet *affordances* om myke ferdigheter, hvor begrepet forklares om det relasjonelle forholdet som ligger mellom barnet og miljøet. *Affordances* for barn er deres evne til å lese handlingsmuligheter i et miljø, og hvordan miljøet inviterer og motiverer barnet til handling (Klepsvik & Heggen, 2015, s.98). Et naturmiljø med høy *affordances* forklarer Klepsvik og Heggen med et miljø som kan gi barn mangfoldige lekmuligheter basert på naturmiljøets allsidighet og variasjon. Barn som leker sammen i naturmiljø gis mulighet til et mangfold av utfordringer og mestringmuligheter, ut fra enkeltbarnets utvikling, interesser og evne til å lese miljøets *affordances*. Å mestre ferdigheter som å ha kunnskap om hvordan en holder seg tørr, varm og evner til å be om hjelp ved behov, beskrives som myke ferdigheter (Neegaard (2013a, s.20).

Sosiale basisferdigheter definerer Neegaard (2013a, s.20) om å kunne forholde seg til en gruppe på tur og være deltakende i et turfellesskap. Videre beskrives det å være deltakende i en gruppe som ferdighet til å kunne forholde seg til regler, ta hensyn til hverandre og hjelpe hverandre ved behov.

2.2 Barns medvirkning

Barnehageloven (2005, § 3) lovfester barns rett til medvirkning i sin barnehagehverdag, hvor deres rett til å kunne være en aktiv deltaker i planlegging og vurdering av barnehagens innhold i samråd med barns alder og modenhet, samt at alt som angår hvert enkeltbarn skal være til barnets beste. Langholm mfl. (2011, s.77) viser til at barns medvirkning er et viktig element ved en tur, og bør inngå i planleggingsfasen, gjennomføringsfasen og

evalueringsfasen. Videre forklares det at barns medvirkning på tur kan synliggjøres ved å vektlege barns interesseområder og ønsker for en tur.

Lundhaug & Neegaard (2013, s.126) viser til at en dialog med barnegruppa i forkant av en tur som omhandler turdestinasjonen, turens målsetting, ønsker og behov fra barnegruppa, skaper forutsigbarhet og en felles forståelse av hverandres forventninger for turen.

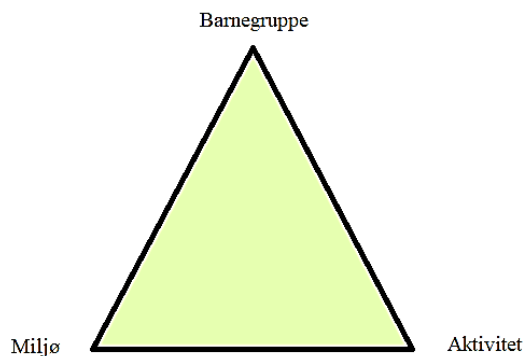
2.3 Dynamisk planleggingsmodell

Rammeplanen for barnehager presiserer at alle barn skal erfare utvikling, læring og oppleve fremgang i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.44). Det blir også tydeliggjort at personalet skal tilrettelegge for barns progresjon gjennom å utvide og bygge videre på barnas interesser og erfarings- og opplevelsesgrunnlag. Rammeplanen gir føringer for at personalet skal tilpasse utfordringer ut fra enkeltbarnets erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter, og må vurdere det pedagogiske innholdet, arbeidsmåter, leker, materialer og fysiske miljøet. Observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre gir personalet forutsetninger for å kunne tilpasse og tilrettelegge for barns trivsel og utvikling i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37).

Lundhaug og Neegaard (2013, s.131) presenterer *dynamisk planleggingsmodell* som et redskap i det didaktiske arbeidet for å gi barn gode lek-, lærings- og utviklingsmuligheter i naturmiljø. Det er i planleggingsfasen som gir grunnlaget for et pedagogisk friluftsliv i barnehagen, hvor målsettinger, rammebetingelser, arbeidsmåter og organisering vurderes grundig (Lundhaug & Neegaard, 2013, s.133). Den dynamiske planleggingsmodellen legger føringer for å skape bevisstgjøringer i personalgruppa ved å se barnegruppe, aktiviteten og miljø i et dialektisk forhold, for å tilpasse og vurdere målsettinger. Hensikten med modellen er å skape refleksjoner over hvilke faktorer som fremmer eller hemmer barns mulighet til lek, aktivitet, læring, mestringsopplevelser og følelser i naturmiljø (Lundhaug & Neegaard, 2013, s.130).

Dynamisk planleggingsmodell bygger på teorien om voksenrollen som en *trygg base* for en barnegruppe i naturmiljø. Neegaard (2013a, s.16) forklarer teorien om trygg base som en grunnleggende faktor for at barn skal bli trygge nok til å kunne utforske seg selv i møte med sine omgivelser. Personalet fungerer som trygge baser når de er tilstedeværende, stabile, observerende, anerkjennende, engasjerte, oppmuntrende og støttende i barns utforskningsprosesser, og evner til å finne en balansegang mellom å gi barn utfordringer og være som en trygg base ved behov (Neegaard, 2013a, s.16). Anerkjennende voksne gir barn

trygghet og tro på seg selv, og er grunnleggende for å oppleve glede (Søbstad, 2006, s.27). Barna erfarer at de voksne er et trygt og stabilt utgangspunkt, en base som de kan komme tilbake til ved behov for støtte, trøst, og oppmuntring (Neegaard, 2013a, s.16). Personalet må opptre som større, sterkere og klokere i barns utforskningsprosesser, og ha kunnskap om hvert enkeltbarns forutsetninger for å fremme trygghet i barn (Neegaard, 2013a, s.18)

Figur 1 Bearbeidet etter Neegaard & Lundhaugs dynamiske planleggingsmodell, 2013, s.131

Personalet må kontinuerlig gjøre vurderinger ved kvaliteter og egenskaper som ligger i enkeltbarnet, barnegruppa, fysiske miljøet og aktiviteten, for å gi barn varierte erfaringer og opplevelser i naturmiljø (Lundhaug & Neegaard, 2013, s.130). *Barnegruppas* forutsetninger omhandler en rekke rammefaktorer, som enkeltbarnas sammensetning av fysiske og psykiske helse, biologisk utgangspunkt, motorisk utvikling, erfaringsgrunnlag og sosiale bakgrunn (Neegaard, 2013a, s.13-14). Enkeltbarnets utvikling er avhengig av stimuli og utfordringer, gjennom øvelse og mestring (Neegaard, 2013a, s.14). Ifølge Neegaard er *aktivitetens forutsetninger* selve aktivitetens utfordringer og krav til gjennomførelse. Neegaard forklarer videre at enkeltbarnas tidligere erfaringer, kunnskaper og ferdigheter gir forutsetninger for å kunne mestre aktiviteten. *Miljøets forutsetninger* beskriver Neegaard om de mulighetene og kvalitetene som ligger i det valgte miljøet, eksempelvis terrenget og artsmangfoldet på tur.

Dynamisk planleggingsmodell kan være til støtte for personalet ved å bevisstgjøre hva som kreves for å tilrettelegge for et rolig og spennende friluftsliv, samt utnytting av naturens muligheter for et lærerikt uteliv (Lundhaug & Neegaard, 2013, s.131). Å dra på tur med en barnegruppe vil by på aktiviteter og utfordringer som blir møtt av enkeltbarn på ulike måter, og barnehagelærerens rolle er å kjenne barnegruppen, miljøet, og friluftslivet og utelivets utfordringer og muligheter, slik at alle barn får utviklings- og mestringmuligheter (Neegaard, 2013a, s.15).

3.0 Metode

I metodekapitlet skal jeg redegjøre for hvilken metode jeg har valgt å bruke i forskningsprosjektet, samt beskrive fremgangsmåter med begrunnelser av mine valg. En forskningsmetode forklares som et redskap en anvender i en undersøkelse, med hensikt i å innhente relevant datamateriale til undersøkelsen (Dalland, 2020, s.54). En skiller mellom kvalitativ og kvantitativ forskningsmetode, som vil gi ulike datamaterialer. Kvantitativ forskningsmetode kan omfatte store utvalg og et strukturert design, ofte i form av et spørreskjema (Thagaard, 2018, s.15). En kvalitativ forskningsmetode brukes for å forstå sosiale fenomener, og innebærer å ha nær kontakt med deltakere i felten (Thagaard, 2018, s.15). En kvalitativ forskningsmetode kan eksempelvis være et intervju eller observasjon (Thagaard, 2018, s.15).

3.1 Valg av metode

For å undersøke problemstillingen «*Hvilke erfaringer har pedagogiske ledere med å tilrettelegge for naturglede i barnehagen?*», velger jeg å bruke en kvalitativ forskningsmetode i form av et intervju. Thagaard (2018, s.89) viser til at intervju som fremgangsmåte har til hensikt å gå i dybden av et tema, basert på kunnskaper, synspunkt, erfaringer og opplevelser fra andre mennesker. Ettersom problemstillingen etterlyser pedagogiske ledere sine erfaringer og refleksjoner om temaet naturglede i barnehagen, vil det være hensiktsmessig å foreta et intervju for å innhente informasjon om hvordan de arbeider med å legge til rette for å gi barn opplevelse av naturglede.

3.2 Utvalg av informanter

For å innhente hensiktsmessig datamateriale for bachelorprosjektet, foretok jeg et strategisk utvalg av informanter, basert på selvseleksjon (Thagaard, 2018, s.56). Ved å gjøre et strategisk utvalg ved rekruttering av informanter, forklarer Thagaard at forskeren gjør en seleksjon ut fra informantens relevans for problemstilling, tema og tilgjengelighet. I dette forskningsprosjektet innebærer det at informantene har relevant erfaring med pedagogisk arbeid i naturmiljø i barnehagen. Jeg velger å bruke begrepet *informant* om de intervjupersonene som deltar i forskningsprosjektet, da intervjupersonene deler relevant informasjon og refleksjoner om forskningsprosjektets tema (Thagaard, 2018, s.90).

For å få tilgang til felten, kontaktet jeg tidligere praksislærere og tidligere kolleger via e-post, hvor jeg informerte om temaet og formålet med forskningsprosjektet, samt informerte hvorfor

jeg tenkte de hadde relevans for undersøkelsen. Jeg fikk tak i tre informanter som kunne stille til intervju, og alle arbeider i en natur- og friluftsbarnehage eller utegruppe.

Informant 1

Informantens fiktive navn er Eirin er den som har lengst erfaring fra barnehage. Hun gikk fordypning i natur- og friluftsliv under førskolelærerutdanningen. Nå arbeider hun som styrer og pedagogisk leder i en natur- og friluftsbarnehage, sammen med de eldste barna på skoleklubb.

Informant 2

Informantens fiktive navnet er Frida og gikk fordypningslinjen natur- og friluftsliv i barnehagelærerutdanningen. Hun arbeider som pedagogisk leder med de eldste barna i utegruppa.

Informant 3

Informantens fiktive navn er Kathrine, og gikk fordypningen i natur- og friluftsliv siste året på barnehagelærerutdanningen. Hun arbeider nå med de yngste barna i barnehagen som pedagogisk leder i en natur- og friluftsbarnehage.

3.3 Utforming av intervjuguide

Fortløpende etter at problemstilling, valg av metode og samtykkeskjema var ferdigstilt, begynte jeg å utarbeide en intervjuguide med fokus på å få frem informantenes beskrivelser, erfaringer og refleksjoner om arbeid med barn i naturmiljø. Jeg ønsket å foreta et semistrukturert intervju, hvor intervjuguiden brukes som et utgangspunkt for intervjuet, men at spørsmål, tema og rekkefølge kan variere ut fra konteksten (Johannessen et al., 2021, s.108). Thagaard (2018, s.91) viser til at et semistrukturert intervju skaper fleksibilitet underveis i intervjuet, og åpner opp for mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål og tilpasse spørsmål til informantens beskrivelser. Ved utarbeiding av intervjuguiden var jeg bevisst på å utforme åpne spørsmål, som gir informanten mulighet til å gi utfyllende beskrivelser med det grunnlaget at informanten selv velger hva som ønskes å deles om temaet (Thagaard, 2018, s.97). Intervjuguiden systematiserte jeg ut fra tre kategorier, barns trivsel, uterommet og naturglede, og personalrollen. Jeg organiserte rekkefølgen strategisk ved å gå gradvis fra informantens refleksjoner over barns generelle trivsel, og videre over til hvordan barns glede og trivsel kan være overførbart i naturmiljø. I intervjuguiden omhandler det ene spørsmålet om de kan nevne en hendelse hvor de har observert at et barn kan ha opplevd naturglede i

barnehagen. På den måten blir informantene utfordret til å tenke konkret og reflektere over hva de selv legger i begrepet naturglede, samt hvordan naturglede kan komme til uttrykk hos barn i barnehagen. I tilknytning til det Thagaard (2018, s.96) sier om konkretisering av hendelser, kan det hjelpe forskeren med å få tydeligere innsikt i informantens erfaringer og refleksjoner. Etter at intervjuguiden ble ferdigstilt, sendte jeg intervjuguiden og informasjons- og samtykkeskjemaet på e-post i forkant av intervjuet, som gir informantene mulighet til å forberede seg på tema og hva det innebærer for informantene å delta i prosjektet. Videre ble tid og dato for gjennomføring av intervjuet avtalt etter hvert som jeg fikk svar fra informantene om når de hadde mulighet.

3.4 Gjennomføring av intervju

Jeg møtte opp i god tid før intervjuet, slik at jeg og informantene fikk litt tid til å innrette oss i rommet, ha en uformell samtale og skape en god atmosfære. Thagaard (2018, s.101) viser til at de første minuttene av intervjuet vil ha en avgjørende betydning for de relasjonelle forutsetningene i intervjuet. Innledningsvis av intervjuet avklarte jeg med informanten om informasjons- og samtykkeskjemaet var lest og forstått, slik at informanten forstår omfanget av å delta i forskningsprosjektet. Deretter forklarte jeg disposisjonen av intervjuet ut fra temaene og bruk av dikteringsfunksjonen i Word som hjelpemiddel for transkribering og innsamling av datamateriale. Datamaskinen ble plassert mellom meg og informant, slik at programmet ville få med seg det som ble sagt fra oss begge. Som supplement til dikteringsfunksjonen noterte jeg også ned i skrivebok underveis i intervjuet. Mitt inntrykk av at jeg noterte underveis, var at det skapte et rom for refleksjon, tilføyning og pause til omformulering fra informantene.

For å bekrefte, vise oppmerksomhet og anerkjenne informantens respons og beskrivelser under intervjuet, brukte jeg ofte prober, som Thagaard (2018, s.96) beskriver som en metode for å skape en flyt i samtalen gjennom anerkjennende lytting. Hensikten med bruk av prober forklarer Thagaard er å gi positive tilbakemeldinger og oppmuntre til videre utdypning av temaet, som kan uttrykkes i korte responser som «mhm ...», «hm ...», «ja ...», eller bekræftende nikk fra forskeren. Avslutningsvis i intervjuet spurte jeg om informantene ønsket å tilføye noe mer til temaet, om intervjuet sto til informantens forventninger og om det var ønskelig å se over transkriberingen på Word. Deretter takket jeg for informantens deltakelse i forskningsprosjektet og anerkjente informantens refleksjoner. Ifølge Thagaard (2018, s.109) har informantenes eget engasjement om temaet og samtalens flyt en påvirkning på intervjuets kvalitet. Under intervjuene opplevde jeg alle informanter var engasjerte og reflekterte om

temaene, og jeg fikk gode tilbakemeldinger om både temaets relevans og deres positive opplevelse av å reflektere rundt det. Dermed opplever jeg at kvaliteten på intervjuet var styrket, med det utgangspunktet i min grunnleggende relasjon til informantene, og hvordan jeg lagde rom for refleksjon, lytting, bekreftelse og oppfølgingsspørsmål.

3.5 Analysearbeid

Et analysearbeid ved en forskningsundersøkelse er en prosess hvor en må redusere datamengden, for å skape orden, struktur og mening i datamaterialet (Bergsland & Jæger, 2022, s.45). Bergsland og Jæger beskriver analyseprosessen som oftest bærer preg av en eklektisk tilnærming, som omhandler å prøve seg fram med ulike løsninger til analysefremgang.

Samme dag som intervjuene ble gjennomført, brukte jeg god tid på å lese nøye gjennom transkripsjonene gjort av dikteringsfunksjonen. I tillegg brukte jeg skriveboken til å tilføye ord eller setninger som enten ble utelatt eller feiltolket av programmet. Samtidig som jeg leste over, sorterte jeg ut hva som var mine utsagn i form av spørsmål eller andre formuleringer av spørsmål. På den måten skilte jeg mine utsagn fra informantenes utsagn, som gir en bedre oversikt av intervjuet, men også øker validiteten i prosjektet (Bergsland & Jæger, 2022, s.46).

Ved reduisering av datamengde valgte jeg en tematisk tilnærming, som gjør at analysearbeidet blir gjort ut fra å gå i dybden av ulike tema som er relevant for prosjektet (Thagaard, 2018, s.171). Thagaard forklarer gangen i en tematisk fremgangsmåte, som kan omhandle å sammenligne på tvers av datamaterialene, og da gjerne bruk av koding og klassifisering av tema. For å redusere datamengden, leste jeg over transkripsjonene og noterte ned nøkkelord fra informantenes utsagn på hver sin side, som havnet i ulike kategorier om arbeid med barn i naturmiljø. Etter å ha lest gjennom transkripsjonene og reduseringsmaterialet flere ganger, gjorde jeg et utvalg av teoretiske perspektiver for datamaterialet. Thagaard (2018, s.172) trekker fram hvordan bruk av begreper ved analysing av data får frem meningsinnholdet tydeligere, og dermed styrker forbindelser mellom teori og data. I reduseringsprosessen fikk hver informant sin egen side med sine utsagn og nøkkelord, slik at jeg kunne se etter likheter og ulikheter i datainnholdet. Jeg lagde en oversikt over hvilke farger representerte ulike kategorier, med sine teoretiske perspektiver. Thagaard (2018, s.179) viser til denne metoden for analysearbeid er en induktiv tilnærming, ved å se etter teoretiske aspekter ut fra informantenes uttrykk og begreper.

3.6 Etske retningslinjer

I en forskningsundersøkelse innebærer det noen etiske retningslinjer/ansvar, hvor Bergsland og Jæger (2022, s.47-49) presenter tre etiske hovedprinsipper: *informert samtykke*, *konfidensialitet* og *konsekvenser*. De forklarer informert samtykke om deltakerens krav til å bli informert om undersøkelsens mål, at deltakelse i undersøkelsen er frivillig og retten til å trekke seg når som helst gir deltakeren ingen form for negative konsekvenser. I forkant av intervjuene sendte jeg informasjons- og samtykkeskjemaet til de gjeldende informantene, som beskriver forskningens mål, hensikt og hva det innebærer for deltakeren å delta. Før jeg gjennomførte intervjuene, spurte jeg informantene om de hadde lest og forstått skjemaet, slik at informantene hadde kjennskap til hva det innebærer for dem å delta i prosjektet og har informasjon om prosjektet. Konfidensialitet forklarer Bergsland og Jæger om retten til personvern som gjør at deltakeren ikke blir utsatt for offentliggjøring av personlige data som kan avsløre deltakerens identitet. Ved deltakelse i forskningsprosjektet opplyste jeg om at informantene ville få fiktive navn og dikteringsfunksjonen som blir brukt ikke gjør lydopptak, slik at deres personopplysninger vil bli anonymt. Konsekvenser beskriver de videre om mulige konsekvenser som kan påvirke informantenes deltakelse av undersøkelsen, negativt eller positivt (Bergsland & Jæger, 2022, s.49). Ved at jeg ikke anvendte lydopptak av intervjuet, hadde jeg ikke noen personvernopplysninger som kunne avsløre informantenes identitet. I etterkant av intervjuene fikk jeg positive tilbakemeldinger som var rettet mot deres mulighet til å reflektere over temaet, som har bidratt til økt bevissthet rundt temaet naturglede.

3.7 Metodekritikk

I ethvert forskningsarbeid er det viktig å evaluere forskningens troverdighet og kvalitet (Bergsland & Jæger, 2022, s.43). Bergsland og Jæger (2022, s.44) presenterer begrepene *reliabilitet* og *validitet* for å vurdere forskningsarbeidets kvalitet. Reliabilitet forklarer de om hvor pålitelig datamaterialet er ved å se på datainnsamlingsmetode og bearbeiding, analysearbeid og tolkningsarbeid. For at forskningen skal være så pålitelig som mulig, forsøker jeg å etterstrebe å framstille forskningsprosessen så transparent som mulig. Mitt teoretiske ståsted er presentert i teorikapitlet, som påvirker utvalg, tolkning og drøfting av funn i datamaterialet. Jeg brukte dikteringsfunksjonen i Word for å transkribere automatisk underveis i intervjuet, som oversatte muntlig språk med dialekt til bokmål. Dermed vil datamaterialet være preget av dikteringsfunksjonens tolkninger av informantenes formuleringer. For å styrke transkriberingens reliabilitet, supplerte jeg med egne notater underveis i intervjuet, slik at datamaterialet utfylte hverandres innhold. Etter endt intervju fikk

alle informanter tilbudet om å lese gjennom transkripsjonen, som kan gi informantene mulighet til å oppklare egne utsagn og innhold, og dermed styrke datamaterialets reliabilitet.

Validitet beskriver Bergsland og Jæger (2022, s.44) om undersøkelsens troverdighet. Spørsmål om undersøkelsens troverdighet viser Bergsland og Jæger til om å evaluere metodevalgets egnethet for det som skal undersøkes. For å kunne besvare problemstillingen *«Hvilke erfaringer har pedagogiske ledere med å tilrettelegge for naturglede i barnehagen?»*, ville et kvalitativt intervju i forskningsundersøkelsen være best egnet som metode for å få innblikk i pedagogiske lederes sine egne erfaringer, refleksjoner, perspektiver og meninger om temaet naturglede i barnehagen. Hensikten med denne forskningen er å få innsikt i de utvalgte informantenes egne erfaringer og refleksjoner, hvor målet ikke er å generalisere funn i forskningen, men å belyse de tre informantenes refleksjoner.

4.0 Funn og drøfting

I dette kapitlet skal jeg presentere sentrale elementer fra funnene fra de tre intervjuene, som omhandler pedagogisk arbeid med barn i naturmiljø og naturglede. Direktesitat fra intervjuene er fremhevet i kursiv for å fremme informantenes ordlyd i deres refleksjoner. Funnene fra intervjuene som er presentert vil bli tatt opp til drøfting i lys av teorikapitlet. Drøftingen knyttes opp mot forskningsprosjektets problemstilling:

«Hvilke erfaringer har pedagogiske ledere med å tilrettelegge for naturglede i barnehagen?»

4.1 Relasjonsbygging

Ved spørsmål om når barn trives best i barnehagen, trekker alle informanter fram voksenrollen i barnehagen. Eirin og Frida som arbeider med de eldste barna trekker fram betydningen av å arbeide med relasjonsbygging for barns trivsel. Ifølge Eirin og Kathrine trives barna best når de får oppleve trygghet, blir sett og hørt, og anerkjent. Eirin deler sin refleksjon om barns trivsel slik: *«Jeg tror ut ifra mitt ståsted, så tror jeg at barn trives best når de blir sett, blir hørt, blir anerkjent, blir møtt for det individet de er, uavhengig av kjønn, modning, utfordringer eller ferdigheter, at bare den følelsen av blir sett og hørt og anerkjent - da tror jeg ungene trives best i barnehagen, av at de blir møtt av voksne som ser hver enkelt ungen»*. Frida deler erfaringer om at personalet arbeidet mye i starten for å bli kjent med barnegruppa, for å finne ut hva barna har behov for og liker. Hun forteller: *«... først og fremst er det jo på en måte denne relasjonen du har til barnet som gjør at du ser at barna har det bra, og dermed kan tolke hvordan barna uttrykker glede.»*

Kathrine som arbeider med de yngste barna vektlegger å gi barna en god tilvenning for at de skal oppleve trygghet, tillit og det å bli sett, for at de trives i barnehagen. Frida viser også til at barn trives best i barnehagen når de opplever inkludering, og forteller at barnehagen arbeider aktivt med å bygge et felleskap rundt barna, og ikke at barnet skal tilpasse seg fellesskapet. Kathrine reflekterer over at barn trives best når de omgås tilstedeværende og trygge voksne som skaper rom for en gjensidig tillit med barna. Fellesfaktorer for informantenes refleksjoner kan falle under teoriperspektivet om trygg base og voksenrollen i barnehagen. Det er de grunnleggende relasjonene som skaper forutsetninger for å kunne observere og fremme barns trivsel og trygghet. I lys av Neegaard (2013a, s.16) sin fortolkning om voksenrollen og trygg base, kan barna erfare de voksne som trygge og stabile utgangspunkt som de kan henvende seg til ved behov for støtte, trøst, bekreftelse og oppmuntring. I forståelse av teorien om trygg base, friluftsliv og naturglede i sammenheng, vil voksenrollen ha en sentral rolle i barns

mulighet til å erfare naturopplevelser og utforskning av kjente og ukjente naturmiljø. Dersom barna erfarer de ansatte som tilstedeværende og en trygg base i sine utforskningsprosesser, kan det gi barna gode erfaringer i naturmiljø gjennom lek, utforskning, undring og mestring. Slik som Frida sier, er kvaliteten på relasjonen den ansatte har til barnet en forutsetning for å kunne observere hvordan barna uttrykker trivsel i barnehagen, som videre er en forutsetning for å kunne tilpasse det pedagogiske arbeidet til barna. I overført betydning av å tilrettelegge for naturglede i barnehagen, vil det være helt grunnleggende å være tilstedeværende, trygg, aktiv og positiv på tur for eksempel. Når barna opplever en grunnleggende trygghet i de ansatte på tur, vil det kunne spille inn som en faktor for å ha en lyst til å leke, utforske og utfordre seg selv, med en trygghet om at de ansatte tilgjengelig for barnet dersom det eksempelvis har behov for trøst ved skade, dele en mestringsopplevelse eller en oppdagelse av et naturfenomen. I fortolkning av naturglede, vil barna kanskje ha et ønske om å undre seg over og dele en oppdagelse av et naturfenomen, hvor den voksne kan anerkjenne og bekrefte barnet og forsterke en god naturopplevelse.

4.2 Å gå der barna viser veg

Eirin deler sine refleksjoner om hvordan de tilrettelegger for å gi barn mulighet til å oppleve naturglede i barnehagen, hvor hun trekker fram at de har personalmøter og avdelingsmøter for å reflektere sammen om hva de enkelte barnegruppene har behov for, og ser på voksenrollen ute, utemiljøet og hverdagspraksisen. Hun viser til at naturen kan være en fin mulighet for barna å oppleve mestringsfølelser, gjennom å øve seg, bli trygg på seg selv og bygge et godt selvbilde. Eirin forteller hva de reflekterer over i personalmøter og avdelingsmøter, og trekker fram at personalet skal være bevisste hvilke muligheter som hver enkel turplass kan by på, hva de ulike aldersgruppene har behov for av utfordringer, og hva de kan gjøre med de ulike turplassene for å tilrettelegge for at det kan inspirere og skape naturglede hos barn. Eirin som arbeider i en naturbarnehage, forteller at alle ansatte i barnehagen har en personlig interesse av å være ute og det å tilby barn gode opplevelser av å være ute i naturen, og det å oppdage og utforske den. Hun forteller videre at de arbeider med å være ute i naturen til all slags vær og vind og hva naturen måtte by på, slik at de får mange gode naturopplevelser som de kan ha med seg i «ryggsekken» sin. Hun forteller også om barnas progresjon og naturopplevelser i barnehagen: «... helt fra de starter på småbarn så blir de på en måte vant med å være ute ved at de får gode opplevelser med mestringsfølelser, og så går det jo litt sånn spiral - gradvis ut fra alder og modning. Litt mer gradvis med å være ute blir en naturlig del av dem.»

Frida forteller at de arbeider fleksibelt med å «lese hva ungene vil eller gir uttrykk for» når de skal på tur. Hun deler erfaringer om at de tilpasser turene ut fra barnas nivå, behov, ferdigheter og interesser, hvor hun eksempelvis tar opp at de noen ganger deler seg i grupper på tur, slik at de som ønsker å springe opp til turmålet får mulighet til det, og de andre kan bruke sin tid. Frida beskriver det slikt om deres erfaringer med tilrettelegging av turer som kan gi barn gode naturopplevelser:

«Vi må hele tiden tilpasse etter barna sine behov, og det de mestrer, uten at det skal være sånn nederlag for den siste gruppa, men at de er veldig gode til å heie på hverandre sånn at den gjengen som kommer først, er alltid en sånn heia-gjeng som drar med seg resten opp. Det har jo litt med det her med hvordan man tilrettelegger for turer, da det skal på en måte treffe alle, for det er jo slik i grupper. Det vil jo alltid være noe med å finne litt sanne gode metoder som fungerer for alle. ... Det er jo å tilrettelegge ut ifra det som vi føler at barnegruppen og barnet kan mestre. Det med å gi de kunnskap og det med å gi de erfaringer. Det må gi de opplevelser som man ser at barna viser glede over. Og ikke minst ivaretar det med medbestemmelse for barn».

Kathrine som arbeider med de yngste barna i barnehagen, trekker også fram betydningen av å tilpasse ut fra barns premisser og mulighet til medvirkning for at barna skal få gode opplevelser i barnehagen. Hun påpeker at de kan fremme gode naturopplevelser for barn dersom de lærer seg å kjenne hvert enkelt barn, hva hvert barn liker å gjøre på tur, hvilke interesser det har og mestrer. Hun trekker også frem betydningen av å ta ting gradvis, slik at barna opplever progresjon og toleranse med å være på tur. I sammenheng med progresjon og tilrettelegging for å gi barn gode naturopplevelser, trekker hun frem motorisk utvikling som en rammefaktor på tur, slik som hvem som klarer å gå selv, og gi barna tilpasset utfordring til å gå litt selv på tur eller forsøke å gå litt lenger på neste tur. Hun reflekterer også over voksenrollen på tur, ved å være positiv, tilstedeværende, en støtteperson og motivator for barna. For å gi barn erfaringer med å oppleve gode naturopplevelser, forteller Kathrine at de tilrettelegger for lek på tur, veileder barna i ulike aktiviteter, og: «det å skape glede og lek rundt det vi gjør. Og ja, ta hensyn til den enkelte unge». Hun deler sine erfaringer om de yngstes øvingsprosesser på tur: «Så man merker jo på småbarn, at vi går til en plass, så blir de på en måte litt fort ferdig, så det er jo en øvingsprosess å øve seg på å være der. ... Men på småbarn så er det liksom artig å bare gå. Litt der ungene i viser vegen, eller så sier de hva de ønsker. Så går vi kanskje videre og tar vi en annen vei tilbake. Ja, variere litt.»

Alle informantene trekker fram barns mulighet til medvirkning og ta hensyn til barns interesser, premisser og forutsetninger ved tilrettelegging av å gi barn gode naturopplevelser og naturglede i barnehagen. Det går også igjen elementer med å gi barn mulighet til å erfare tilvenning, mestringsopplevelser og progresjon ved å være ute, enten innad i barnehagens område eller på tur. Eirin trekker frem at voksenrollen i utemiljøet kommer frem som et refleksjonstema for personalmøter og avdelingsmøter, som bidrar til å faglegge voksenrollens betydning for barns behov, læring og utvikling i uterommet. I lys av informantenes refleksjoner ivaretar de barns rett til medvirkning, ved å tilpasse turdager og hverdagssituasjoner ut fra barnas beste, interesseområder, barnas forutsetninger og barns mulighet til å være en aktiv deltaker ved planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagehverdagens innhold (Barnehageloven, 2005, § 3). Lundhaug og Neegaard (2013, s.126) vektlegger betydningen av å gi barn trygge forutsetninger for en tur gjennom å avklare turens målsetting, ønsker og behov fra barnegruppa. Ved at barna får oppleve medvirkning i friluftslivet, vil det kunne bidra til å skape rom for meningsskaping, mestring, positive opplevelser og forutsigbarhet, som kan være medvirkende faktorer for å oppleve naturglede i barnehagen. Positive naturopplevelser barn erfarer kontekstuellet med å være i naturmiljø ved å være en del av et fellesskap, styrke eget selvbilde, oppleve mestring, meningsskaping og lek, kan være i fortolkning av naturglede som gir et rikt erfaringsgrunnlag de vil ta med seg i «ryggsekken sin», slik Eirin beskrev det. I et senere friluftsliv vil de kunne ta frem de positive naturopplevelsene fra «ryggsekken» sin, ved å verdsette og dele disse gode naturopplevelsene, enten sammen med venner og familie, eller alene. I lys av naturglede vil et godt erfaringsgrunnlag ved å være i friluftslivet kunne fremme barnas positive holdninger og verdier for naturen, kan ses i sammenheng med dannelsesprosesser i naturen.

4.3 Å se mulighetene

Alle informanter trekker fram betydningen av å variere tilbudet og turplassene de går til, og det å se mulighetene som ligger i naturen og hva det har å by på. Frida og Kathrine reflekterer over å se mulighetene uansett vær, og det å «gjøre artige aktiviteter selv om det er kaldt,» som Kathrine sier. Frida forteller om en heldagstur de hadde i nylig tid, hvor det var snøkaos, kaldt vær og det blåste sidelengs. Ingen av barna klaget på været, for det var fullt fokus på innholdet de hadde på tur. De hadde invitert med seg en dykker på tur og hun forteller at de så på dykkeren i sjøen i muligens tre kvarter, men det var ingen av barna som kommenterte at det var kaldt – for det var iskaldt, legger hun til. Hun reflekterer over betydningen av hvilket fokus en velger når det er utetid: «Hva er det som motiverer barna?»

Hva er innholdet og hvordan klarer man å få det til å på en måte bli større enn det ytre som kan påvirke dem». Hun fremmer betydningen av å være tett på barna, være nysgjerrige voksne, bygge relasjoner og eget engasjement, i den sammenheng med at det vil gjenspeile seg i barnegruppas trivsel. Hun reflekterer over hvis en selv er glad i å være ute, er aktiv og ser mulighetene som fins, vil det kunne påvirke barnas naturopplevelser, og legger til at *«det kommer ikke av seg selv,»* dette med naturglede.

Informantenes refleksjoner om å tilrettelegge turer ut fra barnas, miljøets og aktivitetens forutsetninger, kan bli sett i lys av teorien om dynamisk planleggingsmodell som redskap ved planlegging, gjennomføring og evaluering av eksempelvis turdager (Lundhaug & Neegaard, 2013, s.130). Modellen tar høyde for de kvalitetene og egenskapene som ligger i enkeltbarnet, barnegruppa, det fysiske miljøet og aktiviteten, og er sentrale faktorer for hvordan barn opptrer i naturmiljø. Den dynamiske planleggingsmodellen skal være til støtte for personalet for å skape bevisstgjøringer om hvordan de kan tilrettelegge for å gi barnegruppa erfaringer, utvikling og progresjon i et rolig og spennende friluftsliv (Lundhaug & Neegaard, 2013, s.131). Sett i sammenheng med rammeplanens føringer om progresjon, er det å utvide og bygge videre på barnas interesser, kunnskap og erfaringsgrunnlag (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.44). I et pedagogisk uteliv vil personalet vurdere barnegruppen, miljøet og friluftslivets forutsetninger og muligheter, slik at alle barn kan oppleve utviklings- og mestringsfølelse.

Sett i lys av å tilrettelegge for naturglede i barnehagen, kan et variert og rikt erfarings- og opplevelsesgrunnlag i naturmiljø, hvor barn erfarer progresjon og mestring, kunne resultere i positive naturopplevelser. Ut fra det Frida forteller om at dette med naturglede ikke kommer av seg selv, kan i lys av dannelsesprosesser i natur omhandle forutsetningen om å være i samspill med andre mennesker i naturmiljø (Karlsen, 2015, s.34). Alle informanter forteller om at eget engasjement, nysgjerrighet og kreativitet vil gjenspeile seg i barnegruppa på tur, som kan være overførbart i forståelsen om voksne som trygge og inspirerende rollemodeller. I forståelsen av å erfare mestring, progresjon og gode naturopplevelser i friluftslivet fra barndommen av, kan det være en medvirkende faktor for å bruke naturen ut fra egne interesser og ferdigheter, som kan i lys av psykisk helse fremme et godt selvilde, troen på seg selv og bli trygg på seg selv. I et fremtidsperspektiv vil de kunne ta med seg de positive erfarings- og opplevelsesgrunnlaget i naturmiljø fra barndommen, og bruke friluftslivet videre inn i voksenlivet.

4.4 Et variert friluftsliv

Alle informantene trekker frem kvaliteter ved barns friluftsliv som kan være med å påvirke barns naturopplevelser i form av noen basisferdigheter i natur. Eirin som arbeider med de eldste barna i barnehagen, trekker frem betydningen av at barna bærer sin egen sekk, som styrker barnas mulighet til å oppleve mestring og selvstendighet på tur. Samtidig viser hun til at barna har tillært seg ferdigheter for å holde varmen på tur, og eksemplifiserer: *«Hvis de blir litt kalde spør de om du vil være med å leke sisten, «jeg fryser litt på tåfisen» ... så på en måte det har de skjønt og tenker: «for at jeg ikke skal bli kald, må jeg bevege meg for å holde temperaturen»*

Kathrine som arbeider med de yngste barna, trekker frem det å gi barna gradvis tilvenning med å være ute på tur, med fokus på å gi barna muligheter til å få utfordret motorikken ved å gå selv på tur og i ulendt terreng. Eirin og Kathrine sine refleksjoner kan omhandle det å gi barna blant annet harde basisferdigheter, som er barns mestring av oppgaver eller aktiviteter som er enkelt å vurdere (Neegaard, 2013a, s.19). I overført betydning av naturglede, kan mestring av basisferdigheter som å gå selv på tur, holde varmen, bære sin egen sekk og spise mat på tur, være elementer som fremmer gode naturopplevelser i sammenheng med styrking av eget selvbilde. Det å bære sin egen sekk på tur kan bidra til å styrke stolthet, selvbilde og økt eierskap til turen, ved å «klare selv» på tur. I lys av å erfare bevegelsesglede og kroppslig mestring i naturmiljø, kan det resultere i selvdanning og robusthet senere i livet, som kan omhandle kroppslig danning i natur (Karlsen, 2015, s.33). Dette kan være gode mestringsopplevelser som fremmer naturglede, som de tar med seg som erfaringsgrunnlag i et senere friluftsliv, i barnehagen, skolen og i voksenlivet.

Blant de tre informantene trekkes det også frem barns kreative lek i naturmiljø, hvor Frida nevner barns glede over å finne løsninger i naturen. Hun arbeider med de eldste barna, og kommer eksemplifiserer barns bruk av kreativitet og entusiasme ved å lage broer over en elv og hyttebygging. Hun forteller også hvordan gode kvaliteter ved et naturmiljø oppleves som å ikke bli brukt opp, og at barna tar det de finner inn i leken. Kathrine trekker frem hvordan naturglede kan fremmes hos barn ved å leke med det som er i naturen, og det å kunne bruke det til noe kreativt. Frida forteller om et naturmiljø som ikke «blir brukt opp,» som kan ses i tolkning av naturmiljø med høy affordances som åpner for et mangfold av lekmuligheter (Klepsvik & Heggen, 2015, s.98). Å lese miljøets affordances kan det ses i sammenheng med barns myke basisferdigheter, ved at barna utfordres til kreativ lek i naturmiljø (Neegaard, 2013a, s.19). Eirin deler sine refleksjoner om at det er merkbart på de barna som har

utfordringer, eksempelvis utfordringer med atferdsproblematikk og konfliktløsning, hvor hun forteller at disse utfordringene blir mindre synlige i det store fysiske rommet som naturmiljøet byr på. Hun legger til at barn som får mulighet til å erfare gode naturopplevelser i barnehagen, kan bidra til å styrke barns selvbylde gjennom å oppleve mestringsfølelser, og kjenne på det å være bra nok. Kreativ lek og mestring i naturmiljø kan samtidig ses i lys av den dynamiske planleggingsmodellen, ved at alle barn møter et naturmiljø på ulike måter, ut fra egne forutsetninger, interesser og erfaringsgrunnlag, og dermed styrker barns mestringsmuligheter og meningsskaping. Sett i lys av naturglede, kan kreativ lek og utfoldelse, og mestringsopplevelser kontekstuellet i naturmiljø, være elementer som styrker barns positive naturopplevelser og dannelsesprosesser i naturen. I naturen kan de erfare at de kan være seg selv og er bra nok som de er, og gi god grobunn for et senere bruk og glede av et allsidig friluftsliv.

Frida forteller om hvordan barns ulike forutsetninger på tur kan være en fordel, og trekker fram når de enkeltbarna som kommer frem først til turstedet av barnegruppa, blir som en heia—gjeng som drar med resten av gruppa opp. Både Frida og Eirin som arbeider med de eldste barna, nevner at de opplever færre konflikter når de er ute på tur. Frida uttaler seg slik: *«Jeg har veldig tro på det med felles opplevelser gir de positive opplevelser sammen, som både styrker samholdet i gruppen og den lysten til å være ute»*. Eirin påpeker at hun ser hvordan barna som opplever gode naturopplevelser sammen, er mer åpne og har en annerledes lek på tur, kontra innenfor barnehagens gjerder. Hun eksemplifiserer hvordan relasjoner innad barnegruppen styrkes på tur: *«Kari stort sett leker bare med Frida i barnehagen, mens ut på tur så på en måte blir det litt på kryss og tvers, og nye relasjoner»*.

De sosiale basisferdighetene blir også nevnt om naturopplevelser hos barn, når Kathrine trekker frem betydningen av å ha noen å leke med og å være ute sammen på tur, og det å kunne dele naturopplevelsene sammen. De sosiale basisferdighetene omhandler erfaringer med å være deltakende i et turfellesskap, hjelpe og ta hensyn til hverandre (Neegaard, 2013a, s.20). Både Frida og Eirin trekker fram at de observerer mindre konflikter på tur, som er interessante funn. Det kan tenkes at færre konflikter i naturmiljø kan være av fortolkning om at barnegruppene har opparbeidet seg noen basisferdigheter som styrker mestringsfølelser, ulikheter blir mindre synlige, og de lærer å forholde seg til turgruppa og de reglene som er satt. Disse erfaringsgrunnlagene barna lærer av basisferdigheter, kan være elementer som kan styrke barns naturopplevelser, og dermed styrke opplevelsen av naturglede i barnehagen.

Alle informantene trekker inn bålet som element som en del av naturopplevelser i barnehagen. Eirin forteller at de har fokus på et godt måltid utendørs, hvor bålet kan være et samlingspunkt for å oppleve fellesskap og naturopplevelser i form av å kjenne på varmen, ha eventyrstund og se inn i flammene. Frida reflekterer over måltidsituasjonen på tur, og forteller at barna har egne spisefølger for å ha maten sin på når de er på tur, og hvor mat på bål kan være et element som kan gi barn gode naturopplevelser. Kathrine reflekterer over hvordan det å gi barn erfaringer med at *«det kan være koselig å tenne bål på tur og grille maten sin,»* som erfaringer som kan fremme gode naturopplevelser hos barn. Det ser ut til at informantene vektlegger egenverdien av å dra på bålturer, ved at det kan fremme en fellesskapsfølelse og et samlingspunkt, men også erfare bålet som gir varme på litt kaldere dager, samt fremmer et godt måltid. I tolkning av å fremme bålets egenverdi på tur, kan tilknyttes det tradisjonelle friluftslivet, ved å erfare gode naturopplevelser, sammen. Bålturer i nærmiljøet kan havne i beskrivelsen om et rolig friluftsliv, hvor det tradisjonelle friluftslivet med naturopplevelser og samhold står sterkt (Neegaard, 2013, s.63). Barn som får erfart gode naturopplevelser gjennom mestring og utvikling med de ulike basisferdighetene i friluftslivet, vil det ifølge Neegaard (2013a, s.19) gi barn bedre forutsetninger for å trives mer på tur, som i min tolkning kan gi barna muligheter til å oppleve naturglede i barnehagen. Det enkle, rolige, trygge og nære friluftslivet som barna får oppleve, kan være elementer som gir gode naturopplevelser. I lys av å oppleve naturens estetikk og funksjonalitet, kan utløse opplevelse av glede og fascinasjon av naturfenomener, som kan fremme estetiske dannelsesprosesser i natur (Karlsen, 2015, s.29). Barn som får ervervet et rikt erfaringsgrunnlag av naturopplevelser, kan i forståelse av naturglede fremme et syn på naturens egenverdi, og utløse opplevelse av glede ved bruk av friluftslivet.

4.5 Å følge naturens forandringer

Det som gir barn muligheter til å oppleve naturglede i barnehagen, mener alle informanter er å tilby barna gode naturopplevelser. Kathrine forteller at de arbeider med *«å være ute og utforske ulike årstider og blir kjent med hva de ulike årstider tilbyr oss»*. Hun forteller at de fokuserer på å være «gjest i naturen», hvor hun forklarer at de arbeider med sporløs ferdsel på tur, og det å: *«ta vare på naturen, på blomstene og trærne og fuglene og alt som lever rundt oss»*. I forståelsen av å vektlegge sporløs ferdsel og være gjest i naturen, kan ses i sammenheng med å styrke barns etiske dannelsesprosess gjennom å fremme gode holdninger og verdier om å ta vare på og vise respekt for naturen (Karlsen, 2015, s.31). I lys av

naturglede kan det omhandle et ønske om å verne om naturens egenverdi og naturmangfoldet som avhenger av et velfungerende økosystem.

Kathrine deler erfaringer om at de arbeider med å tilrettelegge for ulike aktiviteter og å gi barna muligheter til å bli med på det som skjer. Kathrine sier det slikt om verdien av å tilrettelegge for å gi barn gode naturopplevelser i barnehagen: «*At små øyeblikk kan skape glede, og da kanskje motiverer dem til å ha lyst til å, ja å være ute da senere i livet. At de bruker den, ja lærer seg å bruke naturen*». Kathrine deler erfaringer om at det pedagogiske arbeidet gjerne blir styrt av å følge naturens forandringer og det å la barna bli kjent med naturen til ulike årstider.

Frida reflekterer over sin forståelse over begrepet naturglede og gode naturopplevelser for barn: «*Dersom naturen blir brukt på sitt aller beste og finner glede i naturen, vil det kunne gi barna gode naturopplevelser. Det å ha lyst til å bruke naturen som en lekeplass*». Det ser ut til at Frida inntar barneperspektivet når hun fokuserer på barns iver til å leke i naturmiljø, som kan være i forståelse av Neegaard (2013, s.21) sin forklaring på barns friluftsliv, hvor friluftslivet preges av fri lek og utfoldelse i naturmiljø. Kathrine forteller at de vektlegger å tilrettelegge for lek på tur og gi et variert tilbud utendørs for å gi barna gode naturopplevelser og trivsel på tur. Det ser ut til at Kathrine og Frida verner om barns lek på tur, som kan ses i forståelsen om at leken er barns livsverden, gjør livet gladere og er meningssskapende (Lehn, 2019, s.94). Kathrine arbeider med de yngste barna i barnehagen, og trekker frem barns mulighet til å bli med i kjøkkenhagen, til å vanne plantene på sommeren, og måke snø på vinteren, som kan bidra til å gi barn gode naturopplevelser gjennom aktiv deltakelse. I forståelsen av å tilrettelegge for lek og variasjoner i aktiviteter på tur eller i naturmiljø, kan det gi barn gode naturopplevelser, mestringsmuligheter og meningssskaping, som kan gi barn opplevelse av naturglede, i form av positive følelser og gledesuttrykk i naturmiljø og i et fellesskap. Disse erfaringsgrunnlagene kan gi grunnleggende verdier og følelser som har en betydning for deres friluftsliv og naturglede i et her- og nå perspektiv, men også fremtidig i skolealder og voksenliv.

Eirin forteller at de arbeider med å følge hva årstidene tilbyr, og eksemplifiserer innhøstning ved å dra på soppturer og bærturer. Innhøsting og ha kunnskap om naturens ressurser til ulike årstider, kan i forståelse av Neegaard (2013b, s.70-71) omhandle et høstningsbasert friluftsliv, om det å høste av naturens ressurser til eget forbruk. Ved å gi barna sanseopplevelser som innhøsting og spising av sopp og bær, kan det i lys av et kroppsfenomenologisk perspektiv på

barns læring og meningsskaping gjennom sanseopplevelser, bidra til at barn får gode og varierte erfaringer med å bruke naturens ressurser (Bjørgen, 2019 s.164). I forståelsen av barns sanseopplevelser i form av syn, smak, lukt og bevegelse i naturmiljø, kan bidra til å styrke barns naturopplevelser, og dermed fremme opplevelse av naturglede. Barn som erfarer innhøsting av naturens ressurser, kan bidra til at barna får økt artskunnskap om eksempelvis ulike sopp- og bærarter. Når barn får økt kunnskap om artsmangfoldet som sopp- og bærarter, kan de erfare at friluftslivet bli mer spennende, beriket og variert. Ved å følge hva årstidene har å tilby, kan det i lys av dynamisk planleggingsmodell bidra til å skape variasjoner i barns rolige friluftsliv, men også i utelivet ved planlegging av turer. Når personalet har kunnskap om hvilke sopp- og bærarter som er spiselig og ikke-spiselige, samt vet når de ulike artene er spiseklare, kan det tilrettelegges for et friluftsliv som byr på varierte sansemessige erfaringer og gi kunnskap om et allsidig friluftsliv. I overført betydning i tolkning av naturglede, kan det gi barn et variert erfaringsgrunnlag om hva de ulike årstidene tilbyr av artsmangfold og høstningsmuligheter til ulike sesonger, som de kan ta med seg i et senere friluftsliv i «ryggsekken» sin.

4.6 Å så noen frø

Kathrine og Eirin reflekterer over at de tilrettelegger for å gi barn motoriske utfordringer på tur, hvor Eirin da trekker fram klatring i trær som elementer for å gi barn mulighet til risikovurdering, utfoldelse og mestring. Eirin viser til betydningen av å ikke løfte barn opp i trærne, da barnet vil gå glipp av mestringsfølelsen av å ha kommet seg opp i treet. Hun trekker fram hvordan personalet heller arbeider med å veilede barna opp og ned fra trærne, og på den måten gir barna mulighet til å mestre noen motoriske ferdigheter.

Kathrine forteller at de noen ganger deler opp barnegruppen, og forteller at de legger opp til eksempelvis 2-årsturer. Ved å tilrettelegge for turgrupper ut fra alder og utvikling, kan det i forståelse av dynamisk planleggingsmodell by på variasjoner og utfordringer tilpasset den enkelte gruppen. Barns utvikling er avhengig av hvilke stimuli og utfordringer det møter, hvor øvelse og mestring av ferdsel og aktiviteter i ulike miljø sentralt for å erfare gode naturopplevelser med det spennende friluftslivet (Neegaard, 2013a, s.13-14). Naturens muligheter for å erfare motoriske utfordringer og mestring kan gi barn erfaringer med det spennende friluftslivet gjennom aktiviteter, utfordringer, spenning og mestring i naturmiljø (Neegaard, 2013a, s.26).

I fortolkning av å gi barn motoriske utfordringer og mestringsfølelser i naturen, kan det ses i lys av kroppslig danning i natur, som kan styrke utvikling, barns robusthet og selv-danning (Karlsen, 2015, s.33). I forståelse av å tilrettelegge for kroppslig danning i natur, kan gi barn et erfaringsgrunnlag basert på gode naturopplevelser, mestringsfølelser og styrking av selvbilde i naturmiljø, som igjen kan påvirke barns verdier og holdninger ved bruk av et senere friluftsliv. Gjennom å øve seg, utforske og mestre et variert naturmiljø med ulike lek- og aktivitetsmuligheter i et spennende friluftsliv, kan det i tråd med det Eirin forteller om barns mestringsfølelser, resultere i positive naturopplevelser og en naturglede i et spennende friluftsliv. Dersom barns positive verdier og holdninger fremmes ved bruk av naturen, kan det ses i sammenheng med å oppleve naturglede i barnehagen.

Eirin reflekterer over spørsmålet om hvordan naturglede kan komme til uttrykk hos barn i barnehagen: *«Det er ingen her som på en måte klager på at det er kjedelig å være ute, det er heller motsatt: «vi vil ut», og det er noe med den utegleden eller naturgleden da, at du på en måte har sådd noen frø hver dag som gjør at de har den lysten til å være ute, og foretrekker det å være ute enn å være inne.»*

Eirin forteller at de har tre turdager i uka, mens Frida forteller at de har turmulighet hver dag, men at de har en langtur i uka. Kathrine forteller at de har turmuligheter hver dag, og ser an barns behov ved turplanlegging. Alle informantene reflekterer over at barnehagene har faste referanseområder som blir brukt. Frida og Eirin reflekterer over de faste referanseområdene de har, og forteller at de tilrettelegger for å gi barna erfaringer med hyttebygging, gjenoppta byggeprosjekt og videreutvikle det holdt på med tidligere. Ved å tilrettelegge for hyttebygging og kreative prosjekter, kan det i forståelsen av å gi barn mulighet for medvirkning på tur, dersom barns interesser og ønsker for en tur blir tatt hensyn til (Langholm et al., 2011, s.77). Frida reflekterer over det å friske opp barns hukommelse om aktiviteter som ble gjort fra sist tur i turforberedelsesdelen med barn, som kan være en faktor for å skape motivasjon og lyst til å dra på tur. Ved å ha en dialog sammen med barna i forkant av en tur kan det fremme barns medvirkning, dersom barna gis mulighet til å ytre sine ønsker om turens målsetting og behov (Lundhaug & Neegaard, 2013, s.126). Eirin forteller at barnehagen har tilgang på ulike referanseområder med bål plass, naturlekeplass og gapahuk, samt at de har en gamme i nærområdet. Hun reflekterer videre over hvordan referanseområder kan bidra til å gi barna forutsigbarhet ved at barna har kunnskap om hva de enkelte områdene har å tilby dem av lekmuligheter, og referanseområder som gir mulighet for å øve seg, bli trygg og bli kjent med stedet.

Faste referanseområder kan ses i sammenheng det tradisjonelle friluftslivet og stedstilknytning, hvor de faste områdene kan gi barn en opplevelse av glede, omsorg og ansvar for et sted. Barn som erfarer positive naturopplevelser på et referanseområde, hvor de har mulighet til å erfare stedstilknytning, glede og videreutvikling av et prosjekt, kan det i tråd med naturglede gi barn mulighet til å oppleve forutsigbarhet, trygghet, motivasjon og eierskap til et naturmiljø (Neegaard, 2013b, s.79). Tilrettelegging av gode naturopplevelser ved å erfare variasjoner av kreative prosjekt, allsidig lekmuligheter, medvirkning, mestring og meningsskaping, kan være faktorer som fremmer barns opplevelse av naturglede i barnehagen. Barns trygghet, stedstilknytning og progresjonsmuligheter er elementer som kan i tolkning av naturglede berike barnas erfaringsgrunnlag, som de kan ta med seg i et senere friluftsliv.

5.0 Oppsummering og avslutning

I denne bacheloroppgaven har jeg brukt kvalitative intervju for å undersøke hvilke erfaringer pedagogiske ledere har med å tilrettelegge for naturglede i barnehagen. Jeg har gjort et utvalg av teoretiske perspektiv og funn i form av informantenes erfaringer og refleksjoner, som i sin helhet kan gi en besvarelse på problemstillingen:

«Hvilke erfaringer har pedagogiske ledere med å tilrettelegge for naturglede i barnehagen?»

Slik jeg tolker mine funn fra de erfaringene som pedagogiske lederne delte, kan tilrettelegging av naturglede først skje når en grunnleggende relasjon, tillit og trygghet er etablert med barna. En relasjon som gir barn opplevelse av ansatte som har en trygg base-funksjon gjennom å anerkjenne, oppmuntre og utfordre til barns utvikling og progresjon i naturen. Når de ansatte har kjennskap til barnegruppas og enkeltbarnas forutsetninger, behov og interesser, så vil det gi ansatte didaktiske rammefaktorer som åpner opp for barn mulighet til å oppleve meningsskapning, medvirkning, mestring og trivsel i naturen. Pedagogiske lederne reflekterer over voksenrollens betydning i barns friluftsliv, ved å selv være engasjert, nysgjerrig, kreativ og tilstedeværende i naturen med barna. Voksnes bevissthet over egne verdier og holdninger i ute og i naturen vil kunne gjenspeile seg i barnegruppa.

Pedagogiske lederne reflekterer over å verne om barns lek og utfoldelse i barns friluftsliv, men også bruk av uteliv gjennom planlegging av hvilke målsettinger, innhold og arbeidsmåter som blir vektlagt i friluftslivet. Ved pedagogisk bruk av friluftslivet, vektlegger pedagogiske lederne barns mulighet til å erfare progresjon, selvstendighet og mestring i friluftslivet. De eksemplifiserer grunnleggende erfaringsmuligheter som å utfordre barna til å gå selv, holde varmen, bære sin egen sekk, finne kreative løsninger i naturen og heie hverandre frem til turmålet. I forståelsen om å vektlegge mestring, selvstendighet og progresjon på tur, kan det gi barn ulike basisferdigheter på tur, som gir barna bedre forutsetninger og økt toleranse for å trives bedre på tur. Etter hvert vil det å være ute bli en mer naturlig del av dem, men de må få mulighet til å bli trygg, utforske, leke, øve og lære seg å oppdage og oppleve naturen.

Pedagogiske lederne reflekterer over å se de mulighetene som ligger i naturen, ved å se på hva naturen har å by på av årstider og følge naturens forandringer, skape rom for utforsking og mestringsopplevelser i variert naturmiljø. De har erfaringer med å variere mellom ulike turplasser, gi barn varierte erfaringsmuligheter i natur, som kan tolkes som å gi barn erfaringer med et rolig og spennende friluftsliv. Når personalet er i planleggingsfasen av en tur, vil det være sentralt å se på enkeltbarnet og barnegruppas forutsetninger, miljøets

forutsetninger og aktivitetens forutsetninger i et dialektisk forhold, for å vurdere hva som fremmer eller hemmer barns lek, utforskning, læring og progresjon i det rolige og spennende friluftslivet. Når barn får mulighet til å erfare positiv progresjon i friluftslivet, kan det styrke barns selvstendighet, selvbylde og utvikling i natur, kan det gi en opplevelse av naturglede.

Naturopplevelser som gir erfaringer med bålet som et samlingspunkt, mestringsfølelser ved klatring i trær, erverve artskunnskaper og høsting av sopp og bær, erfare naturen som en lekeplass og gjenopptakelse av byggeprosjekt på et referanseområde, er opplevelser som vil være sentralt ved barns friluftsliv. Dette er friluftslivets egenverdi for barn, ved at det kan gi barn opplevelse av naturglede. Et personale som beriker barns erfaringsgrunnlag med gode naturopplevelser, kan bidra til at barnas «ryggsekk» blir fylt opp, som de kan ta med seg videre inn i et senere friluftsliv. Naturglede handler om å fremme barns iver og lyst til å bruke naturen på sitt aller beste, på deres premisser.

Barns dannelsesprosesser i naturen i et fellesskap kan være elementer som fremmer naturglede, gjennom å erfare kroppslige mestringsfølelser og bevegelsesglede, oppdage og undre seg over naturens mangfold og estetikk, og å være gjest i naturen og lære sporløs ferdsel. Naturen som en lærings- og dannelsesarena kan bidra til å styrke barns naturverdier, holdninger og følelser ved naturens egenverdi og bruk. Det å tilrettelegge for å gi barn opplevelse av naturglede, handler om å «så noen frø» i barns friluftsliv, som kan berike deres naturopplevelser. Et rikt, variert og mangfoldig naturrepertoar barn får erfare gradvis fra barnehagen av, kan bidra til å fremme barns opplevelse av naturglede i et her-og-nå-perspektiv, men også i et senere friluftsliv som kan oppleves betydningsfullt.

Referanseliste

- Bagøien, T. E. (2003). Barn og natur i samspill. I T. E. Bagøien (Red.), *Barn i friluft: Om verdifullt friluftsliv* (2. utg., s. 79-108). Sebu Forlag.
- Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager* (LOV-2005-06-17-64). Lovdata.
<https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64>
- Bergsland, M. D. & Jæger, H. (2022). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (2. utg., s. 15-50). Cappelen Damm Akademisk.
- Bjørgen, K. (2019). Bevegelsesglede i barnehagen. I M. H. Frønes & V. Glaser (Red.), *Praksisbok for barnehagelærerstudenten*. Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Dragland, Å. (2018). *Slik påvirker naturen oss*. Flux Forlag.
- Helsedirektoratet. (2022, 09. mai). *Barn og unge 6–17 år bør begrense tiden i ro, særlig passiv skjermtid på fritiden*. Helsedirektoratet.
<https://www.helsedirektoratet.no/faglige-rad/fysisk-aktivitet-i-forebygging-og-behandling/barn-og-unge/barn-unge-6-17-ar-tid-i-ro-stillesitting-skjermtid#referere>
- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (6. utg.). Abstrakt forlag AS.
- Karlsen, G. (2015). Natur og danning. I G. O. Hallås & G. Karlsen (Red.), *Natur og danning: Profesjonsutøvelse, barnehage og skole*. Fagbokforlaget.
- Klepsvik, K. & Heggen, M. P. (2015). Ta naturen tilbake til barnehagen. I B. O. Hallås & G. Karlsen (Red.), *Natur og danning: Profesjonsutøvelse, barnehage og skole* (s. 95-111). Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: innhold og oppgaver*.
<https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammeplan-for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf>
- Langholm, G., Hilmo, I., Holter, K., Lea, A. & Synnes, K. (2011). *Forskerfrøboka* (G. Langholm, Red.). Fagbokforlaget.
- Lehn, E. W. (2019). "Æ vil værre med på leiken". I M. H. Frønes & V. Glaser (Red.), *Praksisbok for barnehagelærerstudenten* (s. 103-115). Universitetsforlaget.
- Lehn, E. W. & Sivertsen, A. H. (2022). *Barnehagens betydning for livsmestring*. Fagbokforlaget.
- Lundhaug, T. & Neegaard, H. R. (2013). Ledelse i friluftsliv og uteliv. I T. Lundhaug & H. R. Neegaard (Red.), *Friluftsliv og uteliv i barnehagen* (s. 113-137). Cappelen Damm Akademisk.
- Miljøverndepartementet. (2009). *Naturopplevelse, friluftsliv og vår psykiske helse* (T-1474). Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/md/vedlegg/rapporter/t-1474.pdf>
- Neegaard, H. R. (2013a). Hva preger barnas friluftsliv? I T. Lundhaug & H. R. Neegaard (Red.), *Friluftsliv og uteliv i barnehagen* (s. 11-28). Cappelen Damm Akademisk.
- Neegaard, H. R. (2013b). Legitimering av friluftsliv og uteliv i barnehagen. I T. Lundhaug & H. R. Neegaard (Red.), *Friluftsliv og uteliv i barnehagen* (s. 72-96). Cappelen Damm Akademisk.

- Neegaard, H. R. (2013c). Om natur og friluftsliv. I T. Lundhaug & H. R. Neegaard (Red.), *Friluftsliv og uteliv i barnehagen* (s. 53-71). Cappelen Damm Akadamisk.
- Nes, R. B. (2018). Lykke som ressursbygger. I V. Glaser, I. Størksen & M. B. Drugli (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen* (2. utg., s. 369-282). Fagbokforlaget.
- Søbstad, F. (2006). *Glede og humor i barnehagen*. Cappelen Akademisk Forlag.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Vigmostad & Bjørke AS.

Vedlegg

Samtykkeskjema og informasjonsskriv

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Barnehagelæreres refleksjoner om naturglede i barnehagen: Hvordan kan personalet tilrettelegge for naturglede hos barnehagebarn?»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å undersøke barnehagelæreres erfaringer og refleksjoner om tilrettelegging og arbeid med å fremme naturglede hos barn i barnehagen. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Gjennom barnehagelærerutdanningen med fordypning på natur og friluftsliv, har jeg fått en økt interesse for pedagogisk arbeid med barn i uterommet. Som kommende utepedagog ønsker jeg å forske på hvordan et lite utvalg av barnehagelærere som arbeider med barn i uterommet, og hvordan det tilrettelegges for gode og varierte naturopplevelser og naturglede hos barn. Formålet med prosjektet er å innhente faglige refleksjoner og erfaringer fra barnehagelærere om tilrettelegging, pedagogisk arbeid med og betydningen av å fremme naturglede for barnehagebarn.

Det vil bli anvendt intervju som metode for denne bacheloroppgaven, med den hensikt å løfte opp barnehagelæreres praksis, erfaringer og refleksjoner om pedagogisk arbeid med barn i uterommet, med fokus på naturglede hos barn.

Spørsmål som vil bli stilt under intervjuet omhandler dine egne faglige refleksjoner og erfaringer rettet mot barnehagehverdagen, men kan også knyttes til hvordan barnehagen som helhet arbeider med temaet.

Problemstillingen jeg ønsker å belyse er:

- «*Hvordan kan personalet tilrettelegge for naturglede hos barnehagebarn?*»

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Dersom du velger å delta i prosjektet, innebærer det å delta på et intervju på en varighet mellom 30-60 minutter. De opplysningene som samles inn, vil være informasjon som deles fra deg som informant under intervjuet. Under intervjuet vil det bli brukt «diktering» på Word, som transkriberer automatisk det som blir sagt under intervjuet, uten at det vil bli gjort lydopptak. Dermed vil det ikke forekomme personopplysninger fra deg som blir lagret.

En del av intervjuguiden vil bli delt med deg som informant i forkant, slik at du kan stille noe forberedt til intervjuet om temaet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 28.juni 2023.

Med vennlig hilsen

Julie Margrethe Vansvik

Veiledere:
Karin Oddbjørg Kippe
Vegar Bones

Student:
Julie Margrethe Vansvik

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjonen om prosjektet

«Barnehagelæreres refleksjoner om naturglede i barnehagen:

Hvordan kan personalet tilrettelegge for naturglede hos barnehagebarn?».

Jeg samtykker til:

- å delta i intervju.

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg ikke innhente din underskrift.
Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

Intervjuguide til informanter

Kort informasjon om informanten

1. Alder
2. Utdanning
3. Ansiennitet som barnehagelærer

Barns trivsel

1. Hvordan kan barns glede og trivsel uttrykkes i barnehagen?
2. Hva er dine tanker om når barn trives best i barnehagen?

Barnehagens utemiljø, naturglede

3. Hvordan vil du beskrive et godt utemiljø for barnehagebarn?
4. Hvilken betydning har barnehagens uteområde for barns mulighet til å erfare gode naturopplevelser i barnehagen?
5. Hvordan kan naturglede for barn uttrykkes i barnehagen?
6. Har du et eksempel på en situasjon/praksisfortelling hvor du observerte at naturglede hos et barn kom til uttrykk i barnehagen?

Personalets rolle

7. Hva kan være verdien av å tilrettelegge for gode naturopplevelser og naturglede hos barn?
8. Hvilken betydning har personalet for å kunne gi barn mulighet til å oppleve naturglede i barnehagen?
9. Hvilke erfaringer har du/dere med direkte arbeid og tilrettelegging for gode naturopplevelser i barnehagen?